

دعوای صیانت؛ این بار به بهانه حمله سایبری

«اعتماد» از چند ساعت آشفته در پی حمله سایبری به سامانه سوخت‌گیری در پمپ‌بنزین‌ها گزارش می‌دهد

حمله سایبری با محوریت بنزین

نایب‌رییس اتحادیه جایگاه‌داران سوخت از برقراری آرامش در جایگاه‌ها به‌رغم حمله سایبری به «اعتماد» خبر داد

اوضاع و شرایطی که روز گذشته برای ساعاتی بر بخش‌هایی از کشور حاکم شد، نتیجه طبیعی اتفاقی بود که در ادامه «حمله سایبری» عنوان شد؛ حمله‌ای که هدفش بنابر آنچه پایگاه اطلاع‌رسانی نورنیوز اعلام کرد، «سامانه سوخت‌گیری در پمپ بنزین‌ها» بود. نورنیوز که بعضاً در ادبیات غیررسمی سیاسی-رسانه‌ای به عنوان پایگاه خبری نزدیک به شورای عالی امنیت ملی شناخته می‌شود، ساعت 14 و 40 دقیقه دیروز و در حالی که فضای رسانه‌ای کشور نیز از این «حمله سایبری» به سامانه سوخت‌گیری در پمپ بنزین‌ها» تاثیر پذیرفته بود. شرایطی که با تایید خبر حمله سایبری دست‌کم از حیث رسانه‌ای تا حدودی آرام شد و البته این در حالی بود که به فاصله‌ای کمتر از یک ساعت از انتشار خبر نورنیوز، شبکه خبر نیز به نقل از «منابع نزدیک به شورای عالی امنیت ملی» وقوع این حمله سایبری را تایید و آن را عامل بروز اختلال در سامانه سوخت‌گیری کشور عنوان کرد. آن طور که نورنیوز و متعاقباً شبکه خبر و دیگر منابع خبری رسمی در گزارش‌های نیمروز گذشته خود اعلام کردند، اختلال ایجاد شده در سامانه سوخت‌گیری در پمپ‌بنزین‌ها که از ساعاتی قبل (صبح روز گذشته) موجب بروز مشکل در روند سوخت‌گیری خودروها شده ناشی از حمله سایبری بوده است. این گزارش در ادامه آورده است: «کارشناسان فنی در حال

رفع مشکل ایجاد شده هستند و به زودی روند سوخت‌گیری در پمپ بنزین‌ها به حالت عادی برخواهد گشت. جزییات این حمله سایبری و منشأ آن در دست بررسی است و اطلاعات تکمیلی پس از جمع‌بندی نهایی منتشر خواهد شد.»

يك يا چند حمله سایبري!

اما آنچه به عنوان «اختلال در سامانه سوخت» از حوالی ساعت 10 صبح روز گذشته به سرعت به بحث داغ فضای رسانه‌ای رسمی و غیررسمی کشور تبدیل شد، در حالی همزمان با انتشار اخبار ضد و نقیض در برخی خبرگزاری‌ها و پایگاه‌های خبری - تحلیلی، واکنش کاربران شبکه‌های اجتماعی را نیز برانگیخت و در مجموع فضایی را در رسانه‌ها رقم زد که شرح آنچه شهروندان به‌خصوص در ساعات اولیه این حمله سایبری و بروز اختلال در سامانه سوخت با آن مواجه شدند، از این قرار بود که پمپ‌های بنزین به نحوی از مدار مدیریت خارج شده و امکان استفاده از آن وجود نداشت و به جای درج داده‌های مربوط به دریافت بنزین روی صفحه دیجیتال پمپ‌های بنزین، عبارت «حمله سایبری» و چند شعار سیاسی جایگزین شده بود.

آنچه اما بر پیچیدگی این اوضاع افزود، از کار افتادن چند تابلوی الکترونیکی بزرگراه‌ها در برخی کلانشهرهای کشور از جمله اصفهان بود که همزمان با بروز اختلال در سامانه سوخت رخ داد و عجیب آنکه شعارهایی مشابه آنچه روی صفحه دیجیتال پمپ‌های بنزین شاهد بودیم، بر این چند تابلوهای الکترونیکی بزرگراه‌ها نیز درج شده بود. این در حالی است که دیتاسنتر و شبکه کارت سوخت در اختیار شرکت پالایش و زیرمجموعه وزارت نفت است، حال آنکه تابلوهای الکترونیکی بزرگراه‌ها ارتباطی به وزارت نفت نداشته و تحت کنترل پلیس راهور و زیرمجموعه نیروی انتظامی جمهوری اسلامی است.

موضوع اما وقتی پیچیده‌تر خواهد بود که آنچه که روز گذشته و همزمان با اختلال در سامانه سوخت، در یکی از خبرگزاری‌های دولتی کشور روی داد، به این دو اضافه کنیم. ایسنا، خبرگزاری دانشجویان ایران که از جمله بزرگ‌ترین خبرگزاری‌های وابسته به دولت (جهاد دانشگاهی) است، از صبح دیروز و تنها ساعتی پس از بروز این اختلال در گزارشی که ابتدا این طور به نظر می‌رسید که بر پایه پیگیری‌های خبرنگاران این خبرگزاری تهیه شده، به تشریح ماوقع پرداخت اما ساعتی از انتشار آن نگذشته بود که ابتدا این خبر از روی خروجی این خبرگزاری حذف شد. آنچه بر پیچیدگی و شگفتی ماجرا افزود این بود که مسوولان ایسنا در ادامه در اطلاعیه‌ای اعلام کردند که اساساً گزارشی با این مضمون منتشر نکرده و آنچه به نقل از این خبرگزاری

در برخی کانال‌های تلگرامی و شبکه‌های اجتماعی دست به دست می‌شود، خروجی ایسنا نیست.

اما این هم پایان این غائله عجیب نبود. چرا که اطلاعیه دوم ایسنا برخلاف اطلاعیه نخست، ناظر بر تکذیب اصل موضوع انتشار گزارش در این خبرگزاری نبود و از اتفاقی عجیب‌تر حکایت داشت. این خبرگزاری در اطلاعیه‌ای که حوالی ساعت 15 روز گذشته با عنوان «توضیح تکمیلی ایسنا درباره حذف خبر قطع ناگهانی بنزین در جایگاه‌های سوخت به دلیل حمله سایبری» منتشر شد، اعلام کرد که «ایسنا امروز در ساعت 38:12 مورد حمله سایبری قرار گرفت که در جریان این حمله يك خبر با عنوان «قطع ناگهانی بنزین در جایگاه‌های سوخت تهران و شهرستان‌ها به دلیل حمله سایبری» روی سایت ایسنا بارگذاری شده است.» این اطلاعیه در ادامه تاکید کرد که «مسئولان خبرگزاری به محض اطلاع ضمن حذف خبر مذکور، در حال بررسی ابعاد فنی چگونگی این اتفاق و ایجاد تمهیدات لازم برای جلوگیری از وقوع مجدد این‌چنین اتفاقاتی هستند.» هرچه بود با توجه به آنچه این خبرگزاری در ارتباط با هک شدن وبسایت خود اعلام کرد، اگر به‌واقع اتفاق مربوط به آن چند تابلوی الکترونیکی در یکی، دو بزرگراه در اصفهان نیز ناشی از هک شدن باشد، باید گفت که همزمان 3 نقطه هدف حمله سایبری قرار گرفته و در صورت نادرست بودن خبر مربوط به تابلوهای شهری که البته بعید هم نیست نادرست باشند، مهاجمان دست‌کم دو هدف یعنی سامانه سوخت‌گیری کشوری و يك خبرگزاری مهم دولتی را هدف حملات سایبری خود قرار داده‌اند.

از آبان‌ماه 98 تا نشست همسایگان افغانستان

در این میان قاعدتا یکی از نکاتی که در تحلیل بین‌سطور خبر این حملات سایبری حائز اهمیت است، زمان بروز واقعه است. اتفاقی که در حالی در نخستین روزهای آبان‌ماه 1400 و با محوریت جایگاه‌های سوخت بنزین کشور رخ داد که درست 3 سال پیش در آبان‌ماه 98، کشور به دلیل شرایط ناشی از افزایش ناگهانی قیمت بنزین یکی از دشوارترین و البته تلخ‌ترین روزهای خود را پشت‌سر گذاشت. علاوه بر این نکته که به همزمانی این حمله با سالگرد حوادث تلخ آبان‌ماه 98 ارتباط دارد، رویدادی مهم که پیشاپیش درخصوص برگزاری آن در بازه زمانی کمتر از 24 ساعت آینده اطلاع‌رسانی شده بود، نکته مهم دیگری است که از این حیث باید مورد توجه باشد؛ چه آنکه به‌گفته سخنگوی وزارت امور خارجه، نشست وزیران خارجه کشورهای همسایه افغانستان به اضافه روسیه قرار است روز چهارشنبه (امروز) در تهران برگزار شود. نشستی که با حضور ابراهیم ریسی افتتاح خواهد شد و وزیران خارجه

ازبکستان، تاجیکستان، ترکمنستان و پاکستان به صورت حضوری و وزیران خارجه چین و روسیه به صورت آنلاین مهمانان آن خواهند بود.

دعوی صیانت؛ این بار به بهانه حمله سایبری

نکته دیگر در این غائله اما بحث اینترنت ملی و مشخصا ماجرای بحث‌انگیز بررسی «طرح صیانت» بود که از ماه‌ها پیش نوعی دوقطبی در فضای سیاسی - رسانه‌ای کشور ایجاد کرده است. آنجا که طیف مخالفان این قبیل طرح‌ها با این استدلال که این دست قوانین منجر به افزایش محدودیت‌های اینترنتی شده و در نتیجه منجر به نارضایتی شهروندان خواهد بود و موافقان با بهانه‌هایی چون برقراری امنیت سایبری از لزوم تصویب چنین طرح‌هایی می‌گویند. این بار اما در حالی که انتظار میرفت بار دیگر موافقان اینترنت ملی و تصویب طرح‌هایی چون «طرح صیانت» از این فضا به نفع خود بهره‌برداری کنند، روشن شد که اساسا سامانه سوخت‌گیری که هدف حمله سایبری قرار گرفته، نه تنها از شبکه اینترنت جهانی استفاده نمی‌کند، بلکه با یک شبکه اختصاصی و چیزی شبیه به همان اینترنت ملی کار می‌کند. موضوعی که امیر ناظمی، پژوهشگر حوزه سیاستگذاری فناوری اعلام کرد و مهر تاییدی زد بر آنچه پیش از او، از سوی برخی کاربران مخالف طرح صیانت عنوان می‌شد. ناظمی که چند صباحی پس از آغاز به‌کار محمدجواد آذری‌جهرمی به عنوان وزیر ارتباطات دولت دوازدهم، به عنوان معاون وزیر جوان و رییس سازمان فناوری اطلاعات ایران وارد دولت شد و تا پایان کار دولت روحانی نیز در این سمت فعال بود، در حساب کاربری خود در توئیتر نوشت: «زیرساخت شبکه جایگاه‌های سوخت کشور، یک شبکه اختصاصی است و این‌گونه اتصالات از طریق شبکه اینترنت برقرار نمی‌شده است.»

سکوت 2 کمیسیون امنیت و صنایع و پیگیری کمیسیون انرژی

هر چه بود وقوع این حمله سایبری در ادامه مطابق انتظار با واکنش‌هایی نیز همراه شد. با این همه نکته عجیب در این ماجرا عدم پاسخگویی نمایندگان عضو دو کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی و همچنین صنایع و معادن بود. بر این اساس در حالی که پیگیری‌ها و تماس‌های خبرنگار «اعتماد» با تمامی اعضای دو کارگروه «ارتباطات و فناوری اطلاعات» و همچنین «هوافضا و فناوری‌های نوین» کمیسیون صنایع و معادن مجلس بی‌نتیجه ماند و هیچ یک از 8 نماینده عضو این دو کارگروه پاسخی به پیگیری‌ها ندادند، تنها یکی از اعضای کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی در این رابطه با «اعتماد» گفت‌وگو کرد. بماند آن طور که جلیل رحیمی جهان‌آبادی گفته، مجلس در حال حاضر

تعطیل است و در نتیجه دست‌کم کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی تا زمان نگارش این گزارش، اقدامی در مسیر بررسی موضوع انجام نداده است.

این نماینده میانه‌روی مجلس یازدهم همچنین به «اعتماد» گفت: «نمایندگان در حال حاضر در حوزه‌های انتخابیه هستند و یکشنبه آینده به منظور برگزاری نشست علنی به پارلمان خواهند آمد.» این در حالی بود که رییس کمیسیون انرژی مجلس روز گذشته به بیان توضیحاتی در رابطه با این غائله پرداخت و به خبرنگاران گفت: «عملیات هدمندی روی جایگاه‌های سوخت انجام شده است که مسوولان مربوطه در حال رفع مشکل هستند.» فریدون حسنوند حوالی ساعت 17 روز گذشته با تکذیب تمامی شایعات مرتبط با افزایش قیمت بنزین اعلام کرد: «مشکل اکثر پمپ بنزین‌ها رفع شده است و در ساعات آینده نیز مشکل به کلی برطرف می‌شود.» او همچنین با بیان اینکه به عنوان رییس کمیسیون پیگیری‌هایی را داشته و جلساتی نیز با مسوولان وزارت نفت و پالایش پخش برگزار کرده، اعلام کرد: «رییس مجلس نیز پیگیر این اتفاق است و به کمیسیون انرژی دستور پیگیری این موضوع را داده است.»

آرامش در جایگاه‌ها به‌رغم هک سامانه

همزمان اما نایب‌رییس اتحادیه جایگاه‌داران سوخت کشور در گفت‌وگویی با «اعتماد» با ارایه توضیحاتی فنی درباره علت بروز این اختلال، تاکید کرد: «خوشبختانه به‌رغم بروز مشکل در جایگاه‌های سوخت، هیچ خبری مبنی بر بروز آشوب و درگیری در جایگاه‌های سوخت‌رسانی به دستمان نرسیده و فضا آرام است.» یوسف فرامرزی که حوالی نیمروز گذشته با «اعتماد» صحبت می‌کرد، همچنین تاکید کرد که بروز مشکلات فنی در سامانه سوخت‌گیری منتفی است و احتمالاً علت همان هک سیستم باشد. هر چه بود اگر چه این حمله سایبری نشانه‌ای نگران‌کننده از وضعیت امنیت سایبری زیرساخت‌های کشور بود، بازگشت به نسبت سریع آرامش به فضای کشور و برقراری نظم در جایگاه‌های سوخت نیز نشانه‌ای بود و از مدیریت این اوضاع آشفته در چند ساعت و در کوتاه‌ترین زمان ممکن، آنچه اما این بار پس از بازگشت آرامش نسبی به اوضاع باید در صدر فهرست اولویت‌ها، در دستورکار مسوولان قرار بگیرد، بررسی کارشناسی این واقعه به منظور جلوگیری از تکرار آن است. اتفاقی که طبیعتاً وقتی رقم خواهد خورد که اولویت‌های امنیتی موردنظر مسوولان ذی‌ربط باشد.